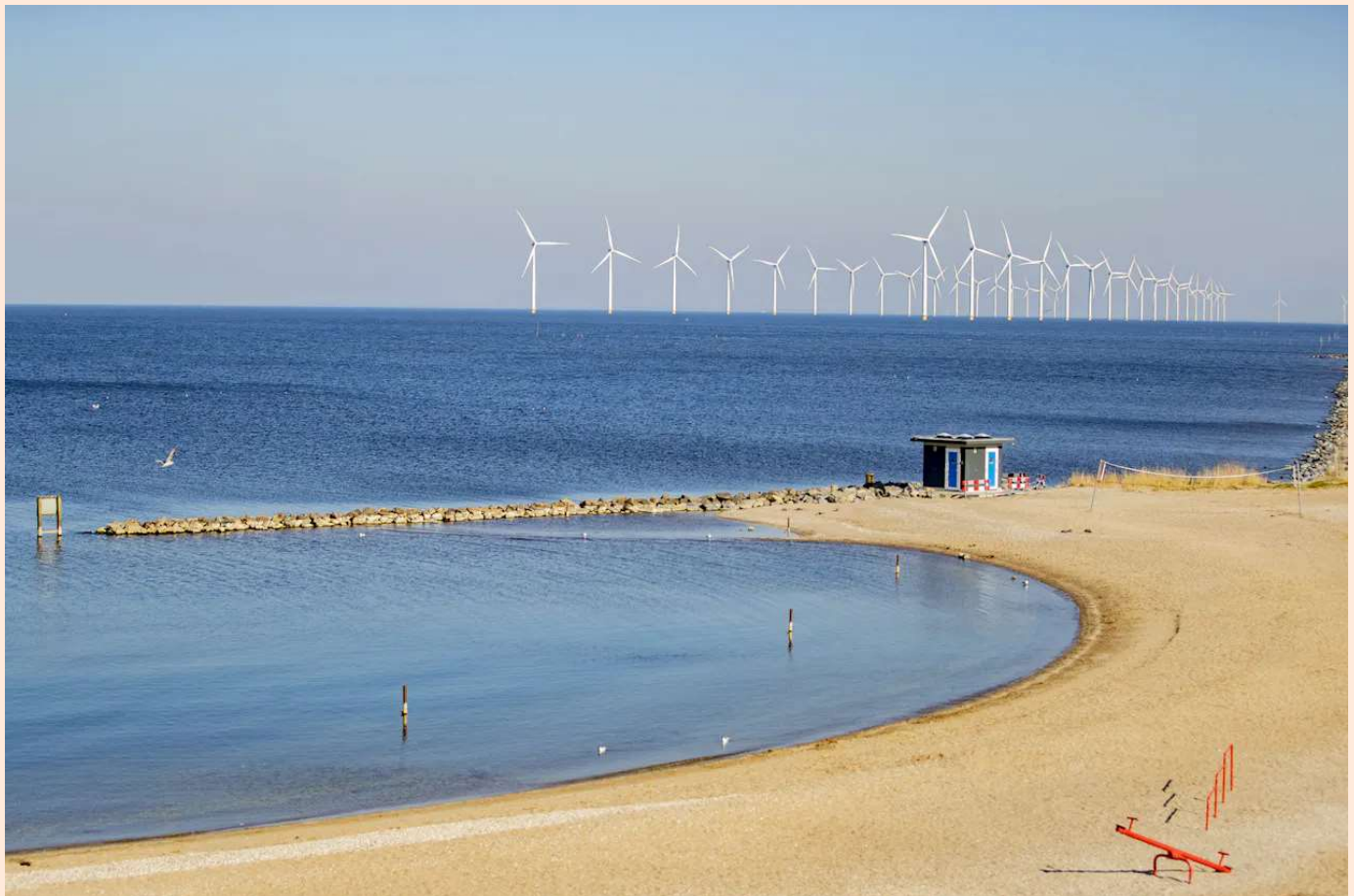

We vragen u enkel voor persoonlijk gebruik onze content te kopiëren. Het delen van deze content met anderen is niet toegestaan © [Het Financieele Dagblad](#) 2023.

Zorgen over gebrek aan inspraak en participatie bij regionale uitvoering klimaatakkoord

Bert van Dijk

Windmolens in het IJsselmeer, bij de kust van Urk. Foto: Rob Voss/Hollandse Hoogte

In het kort

- Het indienen van plannen voor het opwekken van duurzame elektriciteit wordt door de coronacrisis vertraagd.

- Maar ook lokaal verzet gooit zand in de motor van de lokale energietransitie.
- Zorgen gaan vooral over gebrek aan inspraak en participatie van burgers.

De uitwerking van het Klimaatakkoord loopt als gevolg van de coronacrisis vertraging op. Ook groeien de zorgen over een gebrek aan inspraak en participatie van burgers bij de lokale energieplannen.

De regionale energiestrategieën, waarin regio's onder andere aangeven hoeveel duurzame energie ze willen gaan opwekken met zonne- en windenergie en waar die windmolens en zonneparken moeten komen, vormen de regionale invulling van het landelijke Klimaatakkoord. Oorspronkelijk was de bedoeling dat alle regio's in Nederland hun conceptstrategieën voor 1 juni zouden inleveren.

'Regio's ondervinden de gevolgen van de maatregelen tegen verspreiding van het coronavirus. [...] Tegelijkertijd staat het democratische en maatschappelijke proces in verschillende regio's onder druk', aldus een verklaring van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie, dat de regio's ondersteunt bij het maken van de energiestrategieën.

Woensdag is daarom besloten tot een **uitstel van vier maanden**. Regio's krijgen nu tot 1 oktober de tijd om hun concept strategie in te leveren. De definitieve versie wordt ook vier maanden naar achteren geschoven, naar 1 juli 2021.

Burgerinitiatief

Een dreigend gebrek aan burgerinspraak bij de regionale uitrol van duurzame energie is al langer een *hot issue* in een aantal regio's. Zo is er in de regio Noord-Holland Noord een burgerinitiatief gestart nadat een alternatieve energiestrategie volgens de initiatiefnemers niet in behandeling is genomen. De initiatiefnemers willen geen windmolens op land of zonneweides op landbouwgrond maar kiezen als alternatief bijvoorbeeld voor veel meer zonnepanelen op daken.

'Wij constateren dat er op geen enkele wijze sprake is van een *bottom up*-proces maar dat het uitrollen van een vooraf opgesteld processchema prioriteit heeft. Is dit een goede weg om maatschappelijk draagvlak te krijgen?', aldus de initiatiefnemers in een brief. Ze klagen onder andere over de mogelijkheid in de energiestrategie om grote windturbines op een afstand van 198 tot 475 meter van woningen te kunnen plaatsen.

'Wij constateren dat er op geen enkele wijze sprake is van een "bottom-up" proces maar dat het uitrollen van een vooraf

opgesteld processchema prioriteit heeft.'

Burgerinitiatief in Noord-Holland

Tot nu toe zijn de klimaatplannen in Nederland voor burgers vrij abstract geweest, zegt Rob Rietveld, directeur van de belangenvereniging voor omwonenden windturbines. Maar met de regionale energiestrategieën worden grootschalige plannen ineens concreet: 'Je moet dan echt acceptatie kweken voor windmolens en zonneparken en dat kan alleen met participatie van die burger', aldus Rietveld.

Verzet

En dat participeren in het proces gebeurt volgens hem niet of nauwelijks. 'Burgers willen best een windturbine of zonnepark accepteren als ze maar het gevoel hebben dat er naar hen is geluisterd. ' Zij zouden daarom al vanaf de eerste stap betrokken moeten worden bij het maken van plannen en niet alleen om een mening moeten worden gevraagd over al gemaakte plannen.

Het risico bestaat dat anders verzet optreedt, zoals dat bijvoorbeeld vorig jaar gebeurde bij de aanleg van windturbines in de Drentse Veenkolonieën. Daarbij ging het protest gepaard met bedreiging, vernieling en intimidatie en waarschuwde de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid zelfs voor [geradicaliseerde windturbinetegenstanders in de regio](#).

Sommige wethouders maken zich al langer zorgen. 'De vraag is of er in voldoende mate maatschappelijk draagvlak wordt gecreëerd en alles voldoende democratisch is geborgd', zegt wethouder Falgun Binnendijk (CDA) van Castricum tegen het FD.

'Politieke dogma's'

Falgun hekelt — evenals als sommige andere wethouders — de 'dogma's' waar regionale bestuurders nu mee te maken hebben. Zo moeten de regio's vooral zonne- en windenergie gaan gebruiken om aan de doelstellingen van het klimaatakkoord te voldoen. 'Kernenergie bijvoorbeeld is geen optie', aldus Binnendijk. 'Er liggen politieke keuzes aan ten grondslag.'

'De vraag is of er in voldoende mate ook maatschappelijk draagvlak wordt gecreëerd en alles voldoende democratisch is geborgd'

Wethouder Falgun Binnendijk (CDA) van Castricum

'Je zou ook meer geld kunnen stoppen in onderzoek naar oplossingen die op den duur een minder grote impact hebben op de leefomgeving, maar dat is geen optie, omdat alles is gericht op 2030.' In dat jaar moet conform het Parijs-akkoord de CO2-uitstoot in Nederland met de helft zijn teruggebracht opzichte van 1990.

Zorgen over noodwet

Nico Broekema, voorzitter van het Democratisch Energie Initiatief dat opkomt voor lokale zeggenschap en 'energiedemocratie', vindt dat er te veel vanuit de landelijke politiek wordt opgelegd naar de regio's. 'Een groot aantal van de nu bij ons bekende concept-strategieën laat zien dat sprake is van zoekgebieden, bijvoorbeeld voor windmolenparken. Daar is geen enkele burger actief over geïnformeerd door de overheid.'

Ook Herman Bröring, hoogleraar bestuursrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen is van mening dat het aan burgerinspraak schort bij de invulling van de energiestrategieën. 'Daar had meer tijd voor moeten worden genomen. Het proces staat onder grote tijdsdruk en in die "pressure cooker" worden die belangen niet altijd goed meegenomen', aldus Bröring.

Het ministerie van Economische Zaken & Klimaat, opdrachtgever van de regionale energiestrategieën, laat in een reactie weten signalen te ontvangen 'dat het betrekken van bewoners in sommige regio's voortvarender gaat dan in andere', maar het is volgens het ministerie nog te vroeg voor een eenduidig beeld over de stand van zaken rond burgerparticipatie.

'In veel regio's gaat het op dit moment nog over de visie- en planvorming. De projectfase, waarin het concreet gaat om welke projecten waar en onder welke voorwaarden moeten komen, moet in veel regio's nog aanbreken. In die fase is de participatie breder en intensiever en specifiek gericht op de omgeving rond een concrete plek', aldus de woordvoerder.

Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie neemt dit voorjaar de stand van zaken van burgerparticipatie onder de loep om te bepalen welke aanvullende activiteiten en ondersteuning eventueel nodig zijn.

Te kleine windmolens

Niet alleen corona en lokaal verzet frustreren de energietransitie. De Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) waarschuwt dat veel regio's in hun plannen rekenen met windturbines van 3 megawatt die 'ouderwets en te klein' zijn.

'Het is onmogelijk om met deze turbines een rendabele businesscase te bouwen. Een kleinere turbine klinkt misschien sympathiek maar is onhaalbaar', aldus de NWEA.

Volgens de NWEA is in het klimaatakkoord een strak kostprijsreductiepad afgesproken, dat ook direct gekoppeld is aan de maximum beschikbare subsidie van de overheid. Regio's die met kleinere turbines rekenen, zouden volgens de NWEA geen subsidie kunnen krijgen en daarmee zou de business case onder veel regionale plannen wegvallen.

Een van de regio's die met die verouderde turbines rekent, is Amsterdam. Verantwoordelijk wethouder Marieke van Doorninck laat bij monde van haar woordvoerder weten dat de keuze voor turbines van 3 megawatt onder andere is gebaseerd op het feit dat er op de meeste plekken in Amsterdam hoogtebeperkingen gelden vanwege Schiphol. De gemeente is niet van plan om plannen aan te passen.
